

Vinogradniki, varujte svoje vinograde proti mrazu!

Letošnja zima je napravila pri nas na trsu mnogo škode. Bati se je pa, da nam pomladanski mraz uniči še to, kar je zdravo ostalo.

Vsakdo ve, kako škoduje vinogradu in sadonosniku pomladanski mraz in znano je, da je mogoče odvrniti to škodo v nekaterih slučajih z izdatnim kajenjem, ako se kadi (kuri) v pravem času splošno in istočasno. Opomniti je pa, da je uspešno samo skupno postopanje. V mariborski in ptujski okolici so se vinogradniki že lansko leto združili in osnovali skupno obrambo proti mrazu. V ta namen so prevzeli nekateri posestniki dolžnost, da bodo natančno opazovali, ali proti mrazu, ter da v tem slučaju obvestijo svoje sosede s streljanjem. In enako bi se lahko organizirali povsod. Bode-li mraz ali ne, se lahko določa po solnčnem zahodu iz nalašč za to pripravljenih toplomerov. Te prodaja Jožef Jaborka (Dunaj, IV., Freihaus) in stane eden s poštnino vred 6 K 90 v. Kaže toplomer, da se je prihodnje jutro bati mraza, ustreliti opazovalec ob pol osmih zvečer enkrat, kaže pa, da bode gotovo mraz, ustreliti dvakrat iz strelne, oziroma opazovalne postaje v znamenje, da morajo biti vinogradniki pripravljeni za kurjatev, kajenje.

V vsakem slučaju, je-li zvečer čuti eden ali dva strela, je treba biti vinogradnikom pripravljeno za kurjatev, oziroma kajenje.

Ako se je bati mraza, gledajo opazovalci po noči večkrat na toplomer in če kaže taisti eno stopinjo nad ničlo in je videti, da bode živo srebro vedno bolj padalo, ustrelijo trikrat iz strelne postaje. Trikratni strel je znamenje, da proti mrazu in da je takoj potrebno iti kuriti (kaditi).

Za kajenje (kurjatev) potrebne stvari je torej že prejete treba imeti pripravljene v kupih pod vinogradom in v grabalci ter na potih v njem. Kuriti je najboljši s stvarmi, ki dajo mnogo vlažnega dima. Take stvari so mokro listje, zeleno vejčje, grmovje, rožje, plevel (drač), gnoj itd. Treba je napraviti velike kupe teh stvari in sicer, čim več, tem bolje. Glavna stvar je, da se močno kadi.

Kurili (kadili) naj bi vsi, ki imajo vinograde. Ako samo nekateri to store, ne pomaga veliko. Tudi sadonosniki lahko na ta način obvarujemo škode.

Kaditi je treba, dokler ni solnce vzšlo. Ako začne med kajenjem močnejše veter pihati ali če se pooblači, naj se ognji zopet ugasnejo, ker se ni treba več bati mraza in da se kurivo prihrani za prihodnjico.

Ako se pooblači nebo, ko se je zvečer enkrat ali dvakrat ustrelilo, ali ako začne potem veter pihati, tudi najbrž ne bo mraza; vendar je paziti ali se po noči ne ustrelijo trikrat v znamenje, da je treba začeti kuriti (kaditi).

Ako se ohladi na tri ali več stopinj pod ničlo, kar se pripeti pri nas ob tem času redkokdaj, tudi kajenje ne zabrani, da ne bi zmrznilo v vinogradih. To se omeni zato, da ne bi mislili, da je kajenje sploh zastoj.

Vinogradniki! Združite se torej in osnujte skupno obrambo proti mrazu, ter ako bode treba, pridno kurite in kadite.

Trud in stroški za to delo so v primeru morebitne škode neznatni.

Ptuji, dne 13. aprila 1907.

Jože Zupanc, deželni, vinarski inštruktor v Ptuj.

Narodno gospodarstvo.

Tržne vesti. Rujava barva žitnih polj se je vsled toplega solnca umaknila zeleni in danes se glase vsa poročila ugodno, ker dolga in huda zima ni napravila nobene škode. Promet je jako neznaten, ker konsum nikakor ne oživi tržišča, in vsled tega moramo javljati o popuščajoci tendenci. Svetovna tržišča si istotako ne morejo opomoči, ker blaga je dovolj. Posebnih sprememb tedaj ne moremo pričakovati. Pšenica ni mogla vstrajati, ampak je morala popustiti. Konsum je brez zanimanja, vsled tega je tudi promet neznaten. Rž, oves in turšica so stalni. Otrobi so znova dvignili cene, ker je konsum jako živahen. Zaloge so neznatne in to pomore otrobom do višjih zahtev. Mast. Visoke cene zadnjih tednov se niso vzdržale. Kože in usnje so nespremenjene, vendar so cene kožam nekoliko nazadovale. Hmelj. Promet se premika v skromnih mejah in mnenje nikakor ni živahno, vsled tega je tendenca slaba. Živina (Dunaj). Mesarjem nikakor ne moremo napraviti veselja, da bi poročali o višjih cenah, kajti dovedlo se je mnogo več živine, kakor pa kupilo. Cene so ponovno padle, vključ temu se pa konsum nikakor ni hotel pojaviti. Večina dovedene živine se ni prodala. Bakrena žica. Vsled nazadovanja sirovin, so znižale tovarne osnovne cene žice za 8 do 10 kron. Osnovna cena je danes 320 K 50 vin. za met. stot. Židani travkovi so se podražili za 10% ter so sirovine vedno dražje. Bakrena pločevina je istotako postala cenejša ter je osnovna cena danes K 325 za 100 kg, torej znaša znižanje 10 K. Kavčuk nameravajo dvigniti v ceni, ker sirovine so vedno dražje in nikakor ne zadostujejo potrebi.

g Eksportna zadruga za zelenjavo. V St. Andražu pri Gorici imajo kmetje eksportno (izvaževalno) zadrugo za zelenjavo. Ta zadruga vzbuja med kmetovalci v goriški okolici veliko zanimanje,

ki upajo, da prinese boljših časov posebno glede krompirja, ki se je lansko leto prodajal po sramotni ceni 3-4 K kvintal. Govornik je povedal, da se vsako leto izvozi do 550 vagonov krompirja, v zadrugo pa je pristopilo dosedaj okoli 400 kmetovalcev, ki pridelajo le za 400 vagonov krompirja.

Književnost.

Smarnice za 1. 1907. „Katoliška Bukvarna je izdala za tekoče leto lepe Smarnice: Devica verna. Spisal I. Godec, župnik v pokoju. — Smer za letošnje Smarnice je popolnoma nova. Gospod pisatelj je čutil potrebo spisati apologetične Smarnice. Nobena družba na svetu — pravi pisatelj — nima toliko sovražnikov, kakor katoliška cerkev. Cele trume laži-učenjakov vstajajo in skušajo ovreči resnice naše svete vere. Tudi med narodom se čestokrat slišijo govornice proti veri. Sramotno je, če tako govorjenje poslušajo vereni mož, pa ne ve naglo odgovoriti in zavrniti onega, ki govori zoper verske resnice. Za to naj bodo te Smarnice v poduk, kako je treba braniti sv. vero proti raznim krivim prerokom. Razvidno je iz tega, kako času primerna je snov, katero je izbral gosp. pisatelj za svoje Smarnice. Da je knjiga priročnejša, opustil se je tudi molitvenik, ki je bil navadno priložen Smarnicam. Cena vezani knjigi je 1 K 80 v, s poštnino 1 K 92 v. Dobiva se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Drobtinice.

d Čuden samomor. V Vel. Varaždinu je prišel po noči k vojaškemu skladišču mladenič L. Seres ter začel klicati: „Zažgem vam skladišče!“ Vojak je v temi zaklical trikrat stoj, a ker se je Seres le bližal, ustrelil je dvakrat ter ga zadel v prsi. Pri njem so našli listič, da se je hotel ustreliti, a ni imel sam poguma za to.

d Ne kumuj ciganu. Pred nekoliko dnevi je prišla v selo Jalševac na Hrvatskem neka ciganka k kmetu Ceneku Prežcu ter ga prosila, naj bo za botra otroku njene sinuhe. Sin Cenek Prežca je ponudbo vsprejel. No prebrisana ciganka je takoj rekla, da hoče dati botru lep dar, v Dubravi da je zakopanih 1000 goldinarjev, kateri denar je pa zaklet, tako da ga ne smejo cigani dvigniti. Stari boter naj jej da 100 goldinarjev in naslednjega dne prejme od njenega moža tisoč goldinarjev. In v resnici je Cenek Prežec verjel ciganki ter je sledečega dne šel s svojim sinom na „zakleti tisočak.“ Ko je prišel po denar v Dubravo, na dogovorjeno mesto, je Prežec izročil ciganki sto goldinarjev; cigan mu je dal vrečico „zakletega denarja“, in Prežec je bil vesel, da je napravil tako dobro kupčijo, in to ni šala, prejeti za sto goldinarjev kar tisočak. Ali ko je hotel Prežec oditi z denarjem domov, so izza grmovja skočili cigani, kričeči: to je naš denar, kam ga neseš — in Cenek Prežec je moral dati vrečico ciganom nazaj; pa hajd brzo proti domu stari in pa mlaki, samo da nista njuna pleče očutila ciganskih batin. In tako je stalo kumstvo Ceneka Prežca s cigani — sto goldinarjev.

d Smodnik. Na kolodvor v Brno je prispel s tovarnim vlakom vagon smodnika. Voz je bil zavarovan in plombiran, kakor zahtevajo predpisi. Tudi predpisane spremnice so došle z njim. Takoj so voz odpeli ter ga previdno odpeljali na stranski tir. Na to so vojno oblast obvestili, da je došel smodnik. Prišel je poročnik s šestimi vojaki, ki so celo noč stražili voz, kakor zahtevajo predpisi. Daleč na okrog se ni smel nihče pokazati z gorečo smodko ali pipo. Drugo jutro je poslala vojaška oblast oddelek vojaških vozarjev z nekaterimi vozmi, da odpeljejo smodnik. Najprej so pregledali plombe, ki so bile nepoškodovane. Nato so previdno odprli voz in vanj so stopili vojaki, da izkladajo sodčke s smodnikom. Toda sodčki niso bili podobni takim, v kakršnih se navadno prevaža smodnik. Poveljnik je dal previdno odpreti eden sodček. V njem je zagledal — kuhane slive. In istotako so bili tudi ostali sodčki napolnjeni s tako sladko kašo. Pravi voz s smodnikom se je vozil celo noč brez opreznosti naprej, dočim so slive skrbno stražili vojaki.

d Braten iztaknil oko. Grozna nesreča se je pripetila v Senavu na Češkem. V odstopnosti roditev je dvehletni deček sunil svojemu osem tednov staremu bratcu nož v oko. Mati, ki je takoj pritekla vsled strašnega vpitja v sobo, je izvlekla nož, ki je globoko obtičal v glavi. Otroka ne bo možno rešiti.

d Vera je zasebna stvar, vedno povdarjajo socialdemokrati. Toda kako pa je s to trditvijo v resnici, kaže jasno sledeči slučaj: Berolinsko deželno sodišče je obsodilo ključavničarje Gürtler, Schulz in Kubon, člane socialdemokratske organizacije, radi sramočenja katoliške cerkve. V isti delavnici so delali bratje Keller, ki so jih oboženci žalili na najsurovejši način s „katoliškimi psi“. „katoliškimi svinjami.“ Gürtler in Schulz sta dobila vsak po štirinajst dni, Kubon tri tedne zapora.

d Zaljubljeni nemški princ. Cesar Viljem je naznanil ameriškemu poslaniku, da gre njegov 19-letni sin Avgust Viljem jeseni za eno leto na hvardsko vseučilišče v Ameriko. Princ se je namreč strastno zaljubil v svojo sestrično, princezino Aleksandro Viktorijo iz Šlezvik-Holštajna ter zaupal svoje srčne bolezn svojemu očetu. Cesar pa mu je rekel, da je še premlad, da bi smel misliti že na ženitev, temuče se naj še uči. Princ je ubogal ter res šel na vseučilišče v Bonn. Tam pa je nekega

dne izvedel, da snubi njegovo izvoljenko neki nemški veliki vojvoda. Brez dovoljenja in brez vednosti svojega varuha se je vrnil v Berlin ter iznova povedal očetu, da ne more živeti brez princezinje, posebno bi ne mogel preboleti, da bi jo kdo drugi dobil za ženo. Cesar je zaljubljenemu sinu obljubil, da se bo posvetoval s cesarico. Cesarica je pristala k temu pod pogojem, da bo poroka šele leta 1909. In da laglje prebije to dobo preizkušnje, oditi mora princ v Ameriko študirat.

d Koliko se porabi na svetu šivank? Človek ne bi verjel, koliko tega neznatnega orodja je v svetovnem prometu. Vsak dan se porabi na svetu 200 milijonov šivank, kakor je izračunal list „Kosmos“. Amerika, Anglija in Nemčija so glavne izdelovalke šivank. Do polovice 16. stoletja je Nemčija sama preskrbovala svet z različnimi iglami. Pazuje je Anglija zaslovela in prevzela glede šivank glavno ulogo na svetovnem trgu, a sedaj si je zopet Nemčija priborila zmago. Dokler je bila Anglija prva, izdelalo se je v angleških tovarnah 50 milijonov šivank na dan, sedaj je Nemčija na prvem mestu, ima 70 tovarn za šivanke ter izdela 200 mil. šivank na teden. V Aberskem okraju predelajo na leto 700 do 800 tisoč kilogramov žice v 4 in pol milijard šivank ter izkupijo zanje 6 milijard mark.

d Izvršil je samomor, ker ga je pekla vest. V Zoldvartkotu na Ogrskem je učitelj Sarssy nedavno nekega učenca tako pretepel, da je isti obolel. Zdravnik je priobčil učitelju, da za dečka ni nobene rešitve in da mora isti radi dobljenih poškodovanj umreti. V soboto popoldne je slišal učitelj v šoli, da dotičnemu dečku zvoni mrtvaški zvonec. Odšel je na to iz razreda v svoje stanovanje ter se tamkaj ustrelil. Sarssy je iz ugledne rodbine in poučeval je na tamošnji šoli že nad 20 let.

d Ustrojena človeška koža. Malo znano je, da se da tudi človeška koža ustrojiti in porabiti v razne namene. Usnje je zelo trpežno, toka malokdaj se da to izvršiti, ker se redko dobi na razpolago človeška koža. Vendar ima Mr. William Hansell v Filadelfiji celo sedlo, ki je narejeno iz ustrojene človeške kože, ki je jako debela in močna in prirejeno iz moške kože. Ženska koža je izdatno tanjša in pa manj trpežna. Toda tudi Hansell je doživel čudovite stvari s svojim sedlom. Strojari je dobil kožo že ustrojeno in bil preverjen, da je to koža neke nepoznane mu živali. Toda, ko je izvedel za resnico, dela ni hotel izvršiti. Izročiti je moral delo drugemu sedlarju, kateremu seveda naravno ni povedal, kakšno usnje mu je prinesel. — Ustroji se človeška koža istotako kot vsaka druga koža. Čudovito je, da ietoviranje ostane nepoškodovano.

Maša sv. Vavla.

(Konec.)

(Iz „Malostranskih pripovedek“ Jana Nerude poslovenil Podraski.)

Notri je bila starinarska pisava in na vrsticah črne in rudeče sekirice z napevi. Podobni psaltir je moral biti jako težak, kar sem sodil po tem, da ga slabotni tenorist iz gradu ni mogel premakniti z mesta. Mi, fantalini, smo tega tenorista prezirali in ako je bilo treba vzeti katerega od teh psaltirov, je to učinil zmerom le debeli, rudeči basist, pa še ta je vsakokrat zastokal pri tem. Tega basista smo imeli vsi radi, njegov globok glas nas je prevzemal tako, kakor bi bil preko našega telesa prehajal ves godbeni tok in kadar se je prirejal spreved, pa smo si vsi prizadevali biti kolikor le mogoče blizu njega. Zlasti je tukaj za menoj stal vedno pri pozni službi božji, in raz njegove knjige sta pela še druga dva basista, toda nikakor ne tako odlično. Za en korak na levo sta stala navadno dva tenorista, toda kaj je to — tenorist! No, enega izmed njih, onega, ki je bil manjši, smo vsi zelo spoštovali.

On je tudi nabijal po bobnu, in za nas je nastal najslovesnejši trenotek takrat, ko je on vzel v roke paličice ter ob enem z njim gospod trgovec Rajko, lastnik hiše „kamenite ptice“, si nastavil k ustom trombo.

Še nekoliko dalje na levo so stali pevci, a sredi njih vsemožni „regenti“ (zbiorovodja). Zdi se mi, da še sedaj čujem njegov pouk pred pričetkom sv. maše, šelest razdanih napevov, zvonjenje zvončkov od zunaj; evo zažvenkljal je zvonček v zakristiji, orgle zapoje z glodokimi in presunljivimi glasovi „preludija“, od katerega se potrese vsa cerkev; „regenti“ nategne vrat glavnemu oltarju; na to jame mahati s kviško dvignjeno paličico in takoj se oglasi polna prekrasna slovesna godba „Kyrie“, ki se razlega pod cerkveni strop. Slišal sem petje pevcev, godbo in prisostoval v domišljiji celi službi božji do same „Dono nobis pacem“, in nikdar, nikdar, se mi zdi, ona ni bila, kakor bi morala biti, izvršena tako dobro, kakor se je predstavljala v moji domišljiji; bas je donel mehko in sleherni hip so se v te valove glasov vsipali bobni in tromba.

Ne vem, kako dolgo je trajala v domišljiji se mi predstavljajoča sv. maša, toda meni se je zdela nekekrat, da sem sredi njenih vzvišenih glasov začul bitje stolpne ure. Kmalu nato pa sem znova začutil presunljiv hlad ter nehote vstal raz svojega sedeža.

Na višini vsega glavnega dela cerkve se je dvigala lahna srebrna zarja. Skozi mnogoštevilna okna je kukala zvezdnata noč ter nemara prešinjala tudi mesečna svetloba.

Stal sem zgoraj na hodniku ter gledal v cerkev. Na to sem globoko vzdihnil in moja pljuča so